

TEKIJÄNOIKEUDET & HENKILÖTIETOSUOJA KUVA-ARKISTOSSA

Kuva-arkistokurssi 21.11.2022

TEKIJÄNOIKEUDET

Taloudelliset oikeudet

- Tekijällä on yksinoikeus määrätä **kappaleen valmistuksesta** (muuttamattomana tai muutettuna, pysyvästi tai tilapäisesti, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa taidelajissa tai toista tekotapaa käyttäen)

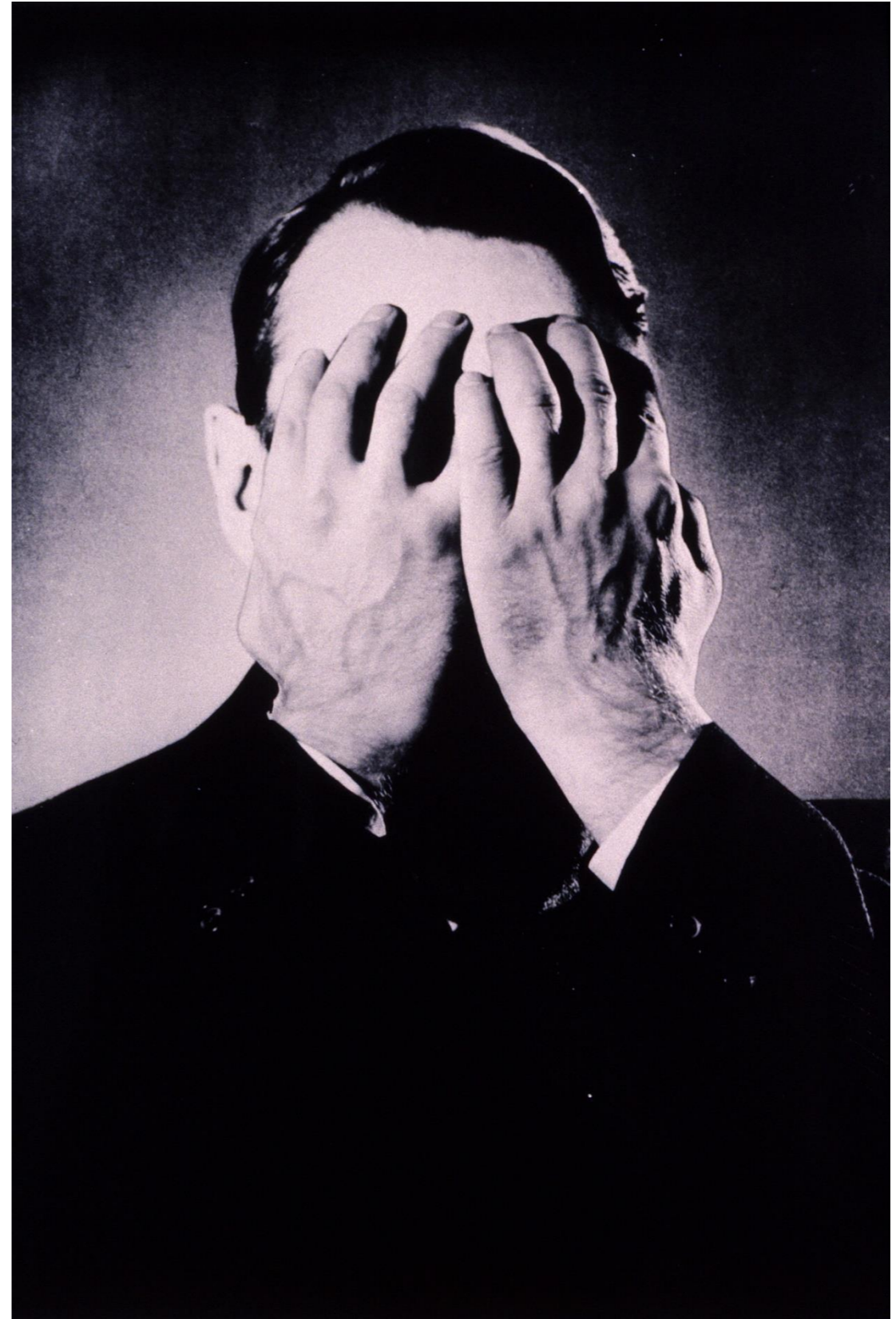
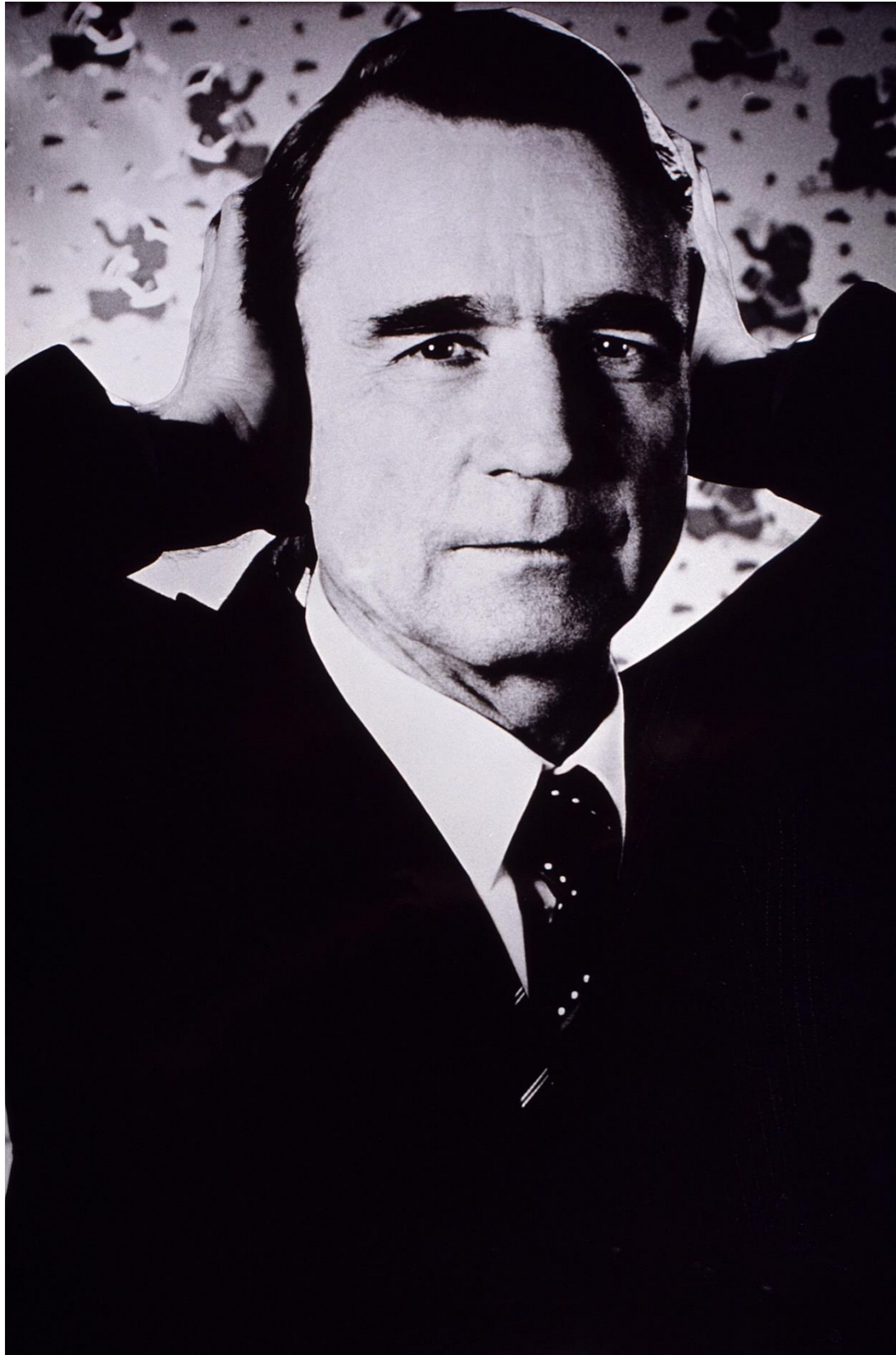
- Tekijällä on yksinoikeus määrätä **teoksen julkaisusta ja yleisölle välittämisestä**. (Yksinoikeus esittämiseen raukeaa, kun kappale on tekijän suostumuksella luovutettu 1. kerran pysyvästi (myyty tai lahjoitettu). Tämän jälkeen julkinen esittäminen on sallittua (mm. näyttelyssä) – ei kuitenkaan julkaiseminen verkossa tai julkaisussa.)

+ Moraaliset oikeudet

TEKIJÄN MORAALISET OIKEUDET

Tekijän moraaliset oikeudet kieltävät muun muassa plagioimasta, väärentämästä tai käyttämästä loukkaavalla tavalla toisen teosta. Ne vaativat myös mainitsemaan tekijän nimen. Moraalisilla oikeuksilla suojataan tekijäpersoonaa.

- **Isyysoikeuden** perusteella tekijällä on hyvän tavan mukaisesti oikeus tulla mainituksi, kun teosta käytetään. Esimerkiksi teoksen tekijä ja esittäjä tulisi mainita, kun musiikkia soitetaan radiossa.
- **Respektioikeus** kieltää teoksen muuntelun siten, että se loukkaa tekijän taiteellista arvoa tai omaperäisyyttä.

Stefan Bremer: No comments, 1989-1990. D1998:101/113-114

TEKIJÄN OIKEUDET TIIVISTETTYSTI:

- **Taloudelliset oikeudet:** kappaleen valmistaminen, julkistaminen ja yleisön saataviin saattaminen, jälleenmyntikorvaus
- **Moraaliset oikeudet:** 1) Isysoikeus (=tekijä on mainittava), 2) Respektioikeus (=kieltää tekijää loukkaavan esittämisen ja muuntelun), 3) Luoksepääsyoikeus (= kun tarpeen taiteellisen työn tai taloudellisen edun kannalta, koskee vain teoksia, ei tavallisia valokuvia)
- Klassikkosuoja – OPM voi tekijän kuoleman jälkeen kieltää ”sivistyksellisiä etuja” loukkaavan esityksen

TEKIJÄNOIKEUSLAIN RAJOITUSSÄÄNNÖKSET

Mm.

- Sallittua kuvata kokoelmaan kuuluva, näytteille pantu tai myytäväksi tarkoitettu teos tiedotukseen tarpeisiin, painettuun luetteloon tai jos teos on pysyvästi julkiselle paikalle sijoitettu
- Sallittua julkaista kuva teoksesta arvostelevan tai tieteellisen tekstin yhteydessä ja päiväntapahtuman uutisoinnin yhteydessä (paitsi ko. tarkoitukseen tuotetut kuvat)
- Sallittua valmistaa muutama kopio yksityiseen käyttöön (laillisesta lähteestä)

TEKIJÄNOIKEUSLAIN RAJOITUSSÄÄNNÖKSET

ARKISTOT, KIRJASTOT, MUSEOT (16§)

- Kappaleen valmistaminen omassa kokoelmassa olevasta teoksesta tai valokuvasta:
 - kokoelman hallinnan, säilyttämisen, turvaamisen ja entistämisen tarpeisiin
 - puuttuvan osan tai kappaleen täydentämiseksi, jollei vastaavaa ole saatavilla kaupallisen levityksen kautta
 - ei taloudellisen hyödyn saamiseksi

TEKIJÄNOIKEUDEN SIIRTYMINEN

- Tekijä voi luopua taloudellisista eduistaan (kopion valmistaminen, julkaisuoikeus) joko kokonaan tai osittain
- Moraalisista oikeuksista teoksen tekijä voi luopua vain rajoitetusti (- ei koske tavallista valokuvaa)
- Tekijänoikeudet eivät automaattisesti siirry työsuhhteessa työnantajalle.
- Oikeudenhaltijan kuoltua oikeudet siirtyvät perintönä hänen perillisilleen. Tekijä voi myös normaalisti testamentata oikeutensa. Tekijänoikeus on voimassa 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä ja siirtyy eteenpäin perintönä koko tämän ajan.

VALOKUVAN 2 JURIDISTA KATEGORIAA:

TEKIJÄNOIKEUDET

- Suojaa taideteoksia
- Suoja-aika 70v. tekijän kuolemasta

LÄHIOIKEUDET

mm.

- Äänitteen valmistus, luettelojen ja tietokantojen suoja ja **"tavalliset valokuvat"**
- Suoja-aika 50 vuotta valmistumisesta
- Ei jälleenmyntikorvausta
- Ei luoksepääsyoikeutta

JOURNALISTILIITON JA FINNFOTON TEKIJÄNOIKEUSOPAS 2019

**[HTTPS://JOURNALISTILIITTO.FI/FI/UUSI-OPAS-KERTO-
KAIKEN-VALOKUVAN-TEKIJANOIKEUKSISTA/](https://journalistiliitto.fi/fi/uusi-opas-kertoo-kaiken-valokuvan-tekijanoikeuksista/)**

FINNFOTON OPAS VALOKUVAN KÄYTTÄJÄLLE

(TÄMÄ ON HYVÄ LINKKIVINKKI MYÖS KUVAPALVELUASIAKKAILLE)

JÄRJESTÖ +

APURAHA +

TYÖKALUT JA OPPAAT +

VALOKUVAN KÄYTTÄJÄN OPAS

AJANKOHTAISTA

YHTEYSTIEDOT

Hae

Valokuvan käyttäjän opas

Valokuvan käyttäjän opas, taso 1

MUISTA!

- Valokuvaajan lupa
- Valokuvaajan nimi

Valokuvan käyttäjän opas, taso 2

Hyvä valokuvan käyttäjä! Valokuvan käyttäjänä muista:

<https://finnfoto.fi/tyokalut-ja-oppaat/valokuvan-kayttajan-opas/>

SUOMEN VALOKUVATAITEEN MUSEON KEHYSTETTYJEN TEOSTEN SÄILYTYSTILA

TEOS

- Teos on *itsenäinen ja omaperäinen*
- Teos ”ylittää teoskynnyksen”
- Arvioidaan tapauskohtaisesti
- Esim. kirjallisten teosten ja perinteisen kuvataiteen teoskynnys yleensä matala – käyttötaiteen teoskynnys korkea
- Teoskynnyksen ylittyminen ratkaistaan teoksen syntyajankohdan kontekstissa. (Katariina Sorvari, OTT, immateriaalioikeuden yliassistentti, Turun yliopisto)
- Tekijänoikeusneuvostolta voidaan pyytää lausunto
- Viimekädessä ratkaistaan oikeudessa

”TEOSKYNNYS”

2003 Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että tämä kuva ei ylitä teoskynnystä.
Rashid Nasretdin 1952, Suomen valokuvataiteen museo

- Tekijänoikeusneuvosto 2018:
Valokuvan voi saada teossuojan, jos se ilmentää kuvaajansa omaperäisiä valintoja siten, että siitä välittyy kuvaajan näkemys kuvattavasta kohteesta. Valokuvateoksen tulee olla kuvaajansa henkisen luomistyön itsenäinen ja omaperäinen tulos siten, ettei kukaan muu olisi päätenyt samanlaiseen lopputulokseen samaa kohdetta kuvatessaan.
- Kuvaajan koulutus, ammattilaisuus, tekninen taito tai kuvan julkistusyhteys ei ratkaise teoskynnyksen ylittymistä

LÄHTEITÄ TEOSKYNNYSKYSYMYKSEEN

- IPR University Centerin verkkolehden artikkeli valokuvan tekijänoikeudesta:
- <https://iprinfo.fi/artikkeli/mestariteoksista-tusinaotoksiin-valokuvat-ja-tekijanoikeus/>
- Kuvasto ry:n Tekijänoikeuden ABC:
- <https://kuvasto.fi/kuvaoikeuksien-abc/>

KÄYTTÄJÄN VELVOLLISUUDET

- Vastuu on käyttäjällä
- Jos tekijää ei tiedetä, on käyttäjän velvollisuus pyrkiä selvittämään tekijä.
- ”Orvot” valokuvat: jos tekijää ei löydetä, kuvaa voidaan käyttää, mutta käyttäjän omalla riskillä – mikäli oikeuden omistaja ilmaantuu käyttäjä on velvollinen maksamaan julkaisusta korvauksen.

SOPIMUSLISENSSI (ESIM. KUVASTO)

- Tekijä siirtää sopimuksella käyttöoikeuksien valvonnan esim. tekijänoikeusjärjestölle, joka myöntää käyttölupia asiakkaan puolesta
- Vaikutus ulotettu myös sopimussuhteen ulkopuolisiin tekijöihin

HENKILÖTIETOSUOJA JA KUVA-ARKISTOT

TIETOSUOJA-ASETUS JA -LAKI

- Tietosuoja-asetus 2016, tietosuojalaki 2018
- Henkilötieto = mikä vain tieto, jonka perusteella yksilö voidaan tunnistaa
- Henkilötietojen käsittely normitettua, kun tiedoista muodostuu rekisteri (kuten museon tiedotusrekisteri tai museon tai arkiston kokoelmanhallintajärjestelmän luettelointitiedot)
- Rekisterinpitäjä saa käsitellä henkilötietoja vain tietosuoja-asetuksessa säädetyillä **perusteilla**.

VALOKUVA JA HENKILÖTIETOSUOJA

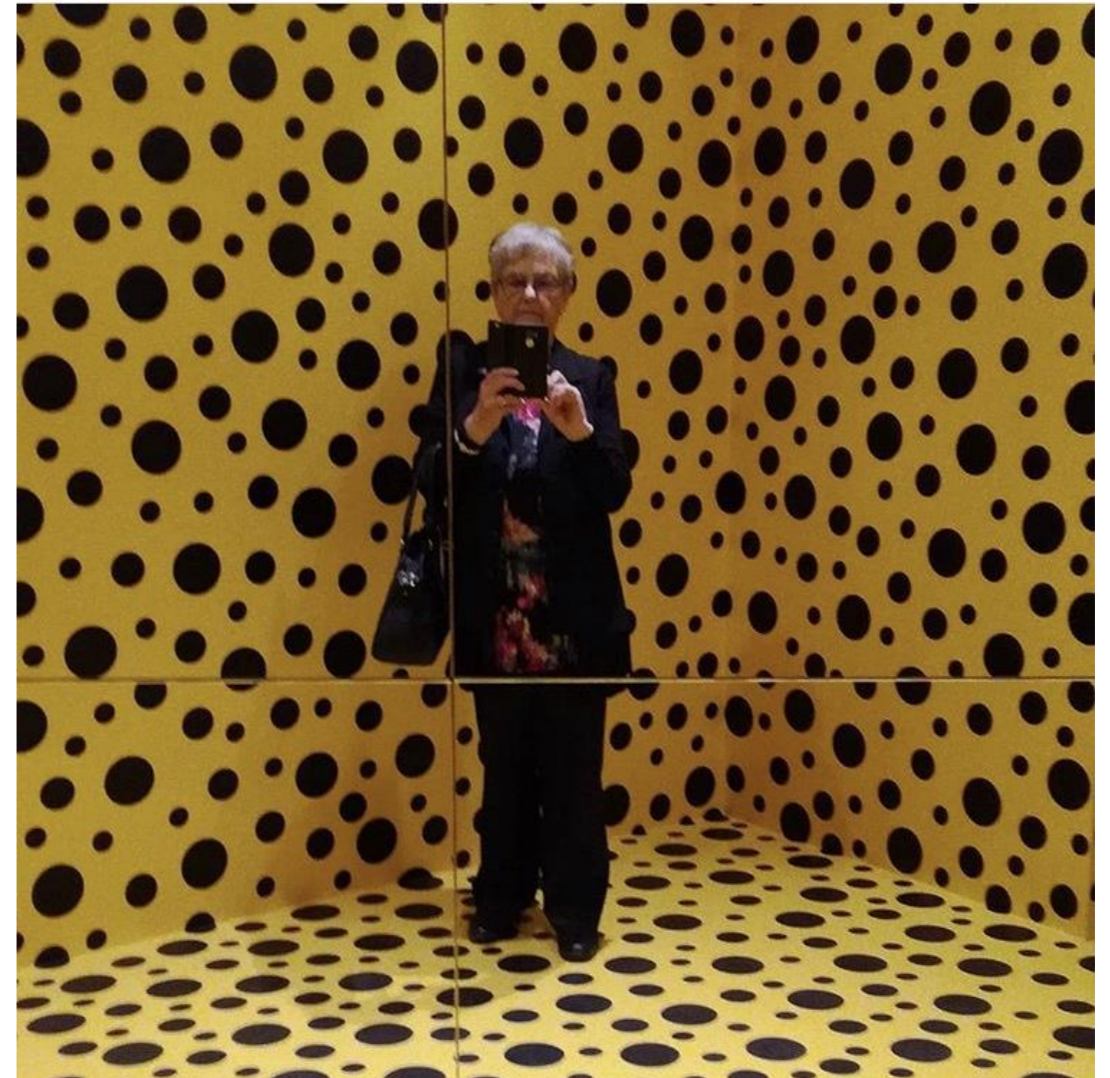
- valokuva, josta elossa oleva henkilö on tunnistettavissa = henkilötieto -> sovelletaan henkilötietosuojalakea.
- Ei koske kuolleita.
- Tietosuojavaltuutetun toimiston linjaus, jossa henkilökuva määritellään henkilötiedoksi, verkkojulkaisussa: ”Valokuva ja yksityisyyden suoja henkilötietolain kannalta”
27.7.2010

Valokuvataiteen museon Insta-Suomi –
somekuvatallennushankkeen satoa.
Kuva: Irja Leino, 2016. Suomen valokuvataiteen museo

leino.irja

Yayoi Kusama at Helsinki Art Museum

219 tykkäystä

leino.irja Yayoi Kusama

Mainio paikka.

#helsinki #näyttely #kusama #kuuluisa #taide

... ..

KUVA-ARKISTOJEN PERUSTE ”KÄSITELLÄ HENKILÖTIETOJA” ELI SÄILYTTÄÄ JA JULKAISTA HENKILÖKUVIA

- **yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen**
- henkilön suostumus (tätä ei suositella ensisijaisena perusteena museoiden ja arkistojen osalta, koska suostumuksen voi perua)

TARPEELLISUUS

- Tarpeellisuusvaatimus tarkoittaa, että henkilötietoja sisältävillä aineistoilla on oltava tutkimuksellista tai kulttuuriperintöön liittyvää arvoa, jotta niitä voidaan käsitellä arkistointitarkoituksessa.
- arvonmäärittämis- ja tulkintaoikeus: museolla/arkistolla on oikeus päättää, täyttyykö tarpeellisuusvaatimus.
- tutkimusaineistosta tulee usein ajan saatossa kulttuuriperintöä

OTE SUOMEN VALOKUVATAITEEN MUSEON KOKOELMATIETOKANNAN REKISTERISELOSTEESTA

3. Rekisterin nimi

Suomen valokuvataiteen museon **kokoelmatietokanta**.

4. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus (rekisterin käyttötarkoitus)

Henkilötietoja tallennetaan ja käsitellään osana Suomen valokuvataiteen museon kokoelmanhallintaprosessia. Museon toiminnan tarkoituksena on dokumentoida ja tallentaa kokoelmaan liittyviä tietoja mahdollisimman kattavasti. Henkilötietojen käsittely on tarpeellista tämän tehtävän toteuttamiseksi. Kokoelmatietokantaan tallennetaan henkilötietoja osana kokoelmanhallinnan ja objektien luetteloinnin prosesseja. Henkilötietoja kerätään yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia, tieteellisiä, taiteellisia ja historiallisia tutkimustarkoituksia ja tekijänoikeustietojen selvittämistä varten. Henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on tallentaa kulttuuriperintöaineiston provenienssitieto ja muut aineistoon liittyvät tiedot mahdollisimman kattavasti sekä turvata objektin tekijän käyttö- ja tekijänoikeuksien toteutuminen.

Käsittelyn oikeusperuste

Käsittely perustuu Museolakiin (1992/729) sekä EU:n yleisen tietosuojasetuksen (679/2016) 6 artiklan kohtien 1 a. ja 1 e mukaisen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen.

Tietokanta toteuttaa Suomen valokuvataiteen museon tehtävää valtakunnallisena erikoismuseona. Museolla on vastuu huolehtia erikoisalansa (valokuva) museokokoelmiin liittyvän tiedon saatavuudesta ja antaa asiantuntija-apua toimialaansa (valokuva) liittyvissä kysymyksissä.

5. Rekisterin tietosisältö

Rekisteri koostuu Valokuvataiteen museon sähköisestä kokoelmatietokannasta sekä museon sähköisessä ja fyysisessä arkistossa sijaitsevista aineistoon liittyvistä dokumenteista. Sähköinen tietokanta koostuu useasta toisiinsa linkitetystä osatietokannasta: hankintaerätietokannasta, jossa säilytetään tietoja osakokoelmiin liittyvistä henkilöistä; valokuvakannasta, jossa säilytetään tietoja yksittäisiin valokuviin liittyvistä henkilöistä; valokuvaajatietokannasta, jossa säilytetään tietoja yksittäisistä valokuvaajista, sekä valokuvaamotietokannasta, jossa säilytetään tietoja kuvaamojen toimintaan liittyvistä henkilöistä.

Henkilötietojen avulla hallitaan museo-objekteihin liittyviä valmistus-, käyttö-, omistus-, tekijänoikeus-, ja lahjoitustietoja sekä objektien kuvasisältöön liittyviä kontekstitietoja.

ERITYISEN SUOJAN ALAISEKSI MÄÄRITELTY

- Ihmisen syntyperä / etnisyys
- Poliittinen tai uskonnollinen vakaumus
- Seksuaalinen suuntautuminen
- Rikos ja rangaistus
- Terveystila ja hoidot
- Sosiaalihuollon tarve

→ arkistoilla oikeus käsitellä näitäkin tietoja, mutta julkaisemisessa oltava erityisen huolellinen

TIETOSUOJA KAM-SEKTORILLA -SUOSITUS

KAM-juridiikkaryhmän Tietosuoja-seminaarin tallenne katsottavissa:

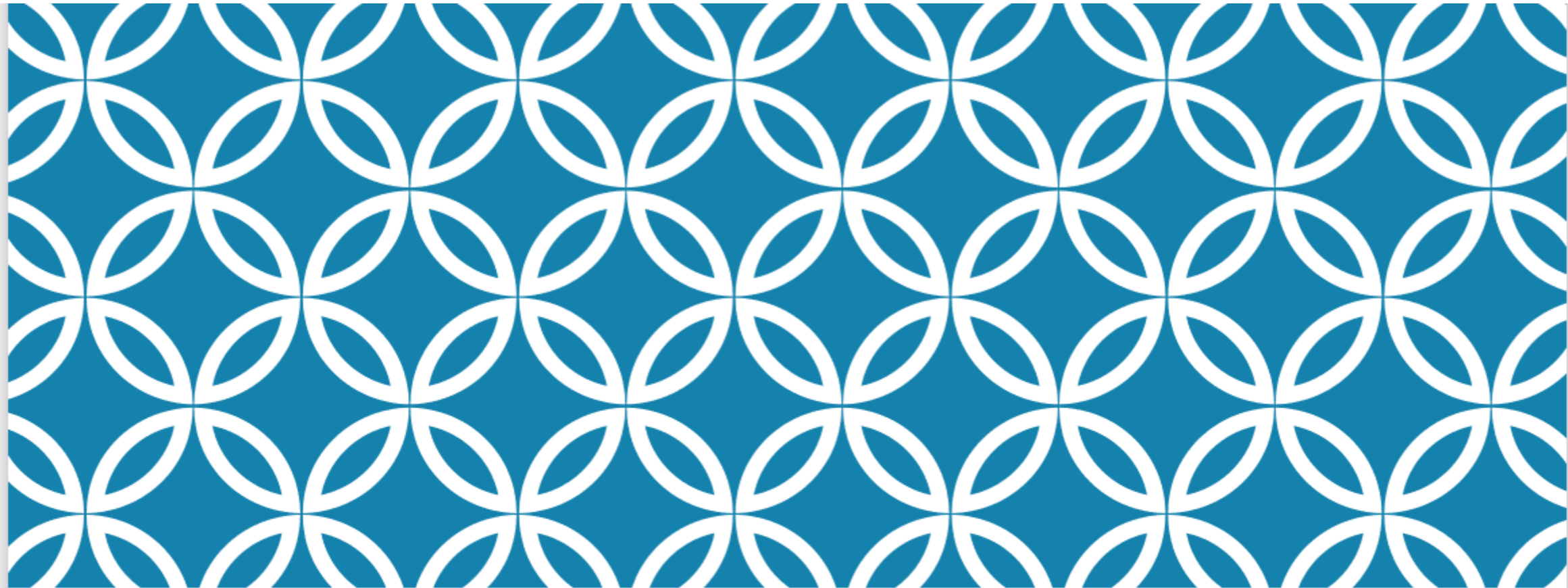
<https://musiikkiarkisto.fi/kam/tarkoitus-ja-tehtavat/kannanotot/>

TIETOSUOJA KAM-SEKTORILLA

Suosittelut toimintatavat henkilötietoja sisältävien aineistojen käsittelyyn kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa, verkossa saatavilla:

https://musiikkiarkisto.fi/kam/wp-content/uploads/2020/10/Tietosuoja-KAM-sektorilla-v1_1.pdf

KOTISEUTULIITON TIETOPAKETTI TIETOSUOJASTA

TIETOSUOJA JA PAIKALLISMUSEOT

Liisa Lohtander
Suomen Kotiseutuliitto
2019

- <https://kotiseutuliitto.fi/wp-content/uploads/2019/06/TIETOSUOJA-ja-paikallismuseot-tulostusversio.pdf>

AVOIMEN KULTTUURIN LISENSSIT (CREATIVE COMMONS)

- Lisenssi on immateriaalioikeuden alaisen omaisuuden käyttöön oikeuttava sopimus.
- Tekijänoikeuksien haltijan määrittely siitä, miten teosta saa käyttää, muunnella tai kopioida.
- Creative Commons - maailmalla suosituin avointen sisältöjen lisenssi
- Public domain - tekijä luopuu kaikista oikeuksista. Tuotetta voi käyttää ja kopioida vapaasti. Tuotetta voi myydä maksua vastaan. Tuotteen tai sen osan voi lisätä johonkin toiseen tuotteeseen. ("no rights reserved")

S U O M E N

V A L O

K U V A

T A I T E E N

M U S E O

21.11.2022